Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СВЕТ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадубл 1923 шера деиз • ШИНАРА, 1 август, 1978 шу. • № 91 (5011). • Мех 2 кеп.

ПЯТИЛЕТКА КХОАЧАШЪЬЙ

СССР керда Конституци ГІаийца шу дуьлуча деиг пятилетка хьалхарчу ялх- шера план кхоачашъьра шерра социалистически ялх йоьржаьчьа Грозненски «Транссмаш» заводе дуьхьчча болхлоша, бригадаша дог ГІоздоеча къаьхьегІна толамаш доих. Уьх шера хьалхарчу ялх- шоле пхе шера ялат толамца хьоачаш ТІехкхочачин ярах рапорт делар заводерча вІаьн болхлочо. Уьх да токхаш Мудаев Лача Исмаилович, Соломатин Виктор Иванович, сверлоьрийн Бедник Николай Григорьевич, фрезеровщик Василянин Михаил Васильевич. Нагахьа смена дІаьхьийтад кор ти норма хьочачи да еш.

Иштта дина кхо е хьеташ, карел дуьна ТІехьа. ца вусаш на хІиналхьа дий шера план дика ТІехкхочачьаьь йола заготовительни, инструментальни цехашкара кхойтча болхло. Царна конце на фрезеровщик С. Абдурахманович электросварщик И. Черный, изнибарашн.

СССР кордеча Конституце шу дизарра цІей сийна ТІаийца дехкаран хІиналхьа дика ТІехкхочачин а дийкхьь шера план йай ваьдерча Нижостов Гиланин Дударов Адамн марта латтача сварщикийн сменаийн - сборщикийн шин бригадис. ХІиналхьа пятилетка дІаьхьийца шера чотІаІІа кер кийчьаьй эзарах сомий мальх товарни продукци.

* * *

Къаьстта хьинар ойдина кхаььог пятилетка дІаьхьийца шера Грозненски цистонови заводе коллективо. Цунга хьежжа дика до цо доахи къаьхьегІна толамаш а. Валови продукци арахецара вогІ1 бетта плани 18 иколе хьоачаьнчьаьь заводе болхлоша. Ер бутт бодехьь планийца лаьрІІачуо совгІа арахецарчьа 950 эзар сомо мальх чухьалхьа йоацаш йола продукци. Продукци, мальхла хиъара паччахьаьнцен план 24 иколе хьоачаьнчьаьь цар.

Дикка тоьхьаьь заводе коллективо уьх шера ца йоьржаьь балхаш - экономически хьокхамаш а. КъаьхьегІна оьсийле лаьхьара план 6,9 процент тІехьоачаьнчьаьь. Из лаьхьара чотаІІа кийчьаьй хьаьвел совгІа ара ялх хІиналхьа продукци. Задаеш совгІа продукци мальхла яьхьарех, бедал электромотори, кхьйола материаьлаш кхоарах, арахецара продукцехьа дІаьдоа мах лоьхбарах шаьнна совгІа паччахьаьнцца уьх шера 88 эзар сом пайда баьй.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ДАЬХЕННА—ДУКХАГІА ЯЛАТ!

ДОШ КХОАЧАШДАЬД!

НАУРСКИ РАЙОНА БОАХАМАША КА БОЛА ЯЛАТ ЧУИЙЦА ДАЬККХАД

КПСС ЦК июльски Пленума решенешта гІулакхаца жоп а луш, Наурски района ялат кхеделаша 19995 гектара тІара ка бола ялат чуийца даьккхад. Бокхха хьувьам — хІара гектара тІара 27 центнер йолаш — чубенаб. Цо торо хилийтар паччахьалкхеча ялат дохкара тІаийца хинна лаьхара социалистически - дехкаран тоьал тІехккоаьца.

Толам баккхара аьІтуо баьлар ипатовски методах. Ялат чуьца доладаьча хьалхарча дешношка а деиз болх беш мел хиннича ялат чуьца-транспортни комплексеІта юкъе шерра яхь яьржар ялат чуьмаца сихагІен цІенагІен ялат чуьмара тІехьа. Дика толамаш даьхар «Нижурский», Калинина цІерагІча совхозийн, «Россия», Ленина цІерагІча колхозийн къаьхьегаьнхоша.

Ялата кхаьнка къаьхьегаьна хьокхамаш гойтар комбайнераша «Россия» колхозерча Н. Новоселова, Калинина цІерагІча совхозерча В. Неткачева, «Наурский» совхозерча Н. Миронова, Ленина цІерагІча колхозерча В. Жукова, «Терский» совхозерча М. Кагерманова. Хьалхалаттачарна юкъе ба «Сельхозтехника» районин объединене шофераш В. Куканов а. А. Сурхаев.

Района колхозашкен совхозашкен хІинз сихдаь гуражца ялат дІадера лаьхта, дІаде фу кийчьеш, доьхьараш іаланиеш, комсаш чуьнара цІийчо еш бІ.

А. КАРАГІИЧЕВА.
КПСС Наурски райкома хьалхара секретарь.

Балхаш сихдаьд!

Тха совхоза механизатораша толамс чуийца даьккхад ка бола ялат. Ялат чуьнарца цхьана чахчдаьхар паха хьатта ялат докъалара, цІендара, ялат дІаийдеча пункташка хьембоаьшаш из дІаккхаьара балхаш. Сийлина хьоачашдир паччахьалкхена хьалхашка оахош денна дош — Даьхен амбарашка чутессар 2 эзар тоьн ялат, план 1370 тоьн мара йоацача. ДІаХо а паччахьалкхеІта ялат дІалуш да. «Гитант» яхача ростовски зерносовхоза коллектива патриотически боламо хьинар аІ а даь, совхоза къаьхьегаьнхоша шоаьшта хьалхашка оттаьдаьд 7 октябрь тІаьхоачаш ялат кийчдара йола иттлагІча пятилетка-заданеш хьоачашъьара хьакъеха рапорт даьла. Из хургда КПСС ЦК июльски Пленума решенешта оаха гІулакхаца ду жоп.

И. ГАЙРБЕКОВ.
«Круглоьский» совхоза директор.

РАЙОНЕ ЭГГАРА ХЬАЛХА

Районерча кхыча боахамаша а санна, дукхагІдола ка бола ялаташ лаьхкин іодийцан долаш хьалха хьалашка кІи-марс чахкбаьккх бесаш бар уьх шера «Кавказ» совхозера аьарной. Уж хьалонаш эша а еш. районе эггара хьалха ка бола ялаташ чуийца даха вІашІеІкъдаьлар цар. 1600 гаргта гектара тІара хьалхарн ардарн кхьаьста а долаш чуийца ухкаьла ялат. Районе эггара дикагІа бе хьувьхьан а.

Ипатовски патриотически болам хьал а лаьца, кІи-марса ца хаьара дерриге балхаш цхьатаррен сихагІен чахкдаьдара ялаташ чуьнарца-транспортни комплекс вІашагІ а еІІа, механизаторий, ялаташ чуьнаца болх кхьаьрий кхьаьгаьн дика вІаштІехь а баьнна, берригача кхьаьгаьнчьа юкъе шерра социалистически ялх а йоьржаьь балхаш дІадахьар бальан долаш кхьаьнай совхоза ихархой иштта дика кхьаьгаьна толам баккха.

КІи-марс йистебалара, сихагІен дикагІен из чахкбаьккхара яьржа хиннач социалистически ялх хотбаьнарашца дІадехьа ца йоьлаьнарашца сайре хьлар уьхаза уьх деношка. Из хьийлаьлар «Кавказ» совхоза рабочиома председателе ноя. Герасеменко.

Клуба эзала ну хьаьтеха я «Сийле хийла 1978-ча шера кІи-марса турпаланта!» яьнна ойнка лозунг. Эггара хьалха сийлен лагІа тІа хьаьтІаьвоал ка бола ялаташ чуьнца эггара дикагІа хьоаьмаш даьла комбайнер. Дай-мехка Сийлаьь-боккхача тІема ветеран Козловский Федор Иосифович. Цунна деъхен сехьех Дієотт социалистически яхьс чоьлаьнІен яхоалагІен моттигаш ; яьха комбайнераш Еремеев Иван Михайлович Бахчин Владимир Демьяновичнг

Царна уьлув аьттехьен эьрдезьен сийлен лиенйе дІаьот кІи-марс чахкбоаьккхача дикагІа хьокхамаш даьха дукхха механизатораш, кхьболь. болхлой. Царна кхье ба комбайнер Мутиев Раухан, шоферашца Хамзатов Мурса, Беков Бек-хан, хьмбараш...

Социалистически яхьс хотбаьнарашца совгІаташ даьдаьлу КПСС МагІалбика горюма секретарь И. Л. Гиреева горсовета исполкома председателе заместитела Н. Ф. Мордвиновсан. Эггара хьалхара ихо моттиг аьккхачу комбайнераша дІаийзачохк кІинкйн, маьхкен, кешен кинех яь венокаш, дІахьоарчаду даьре ленташ. Царна ду КПСС МагІалбика горюмсен горсовета исполкомсен сийлен грамоташ.

Къаьстта дог тохадолийташ дар хьалхара моттиг аьккхачу Ф. Н. Козловскин нердача ялатех яь маьхка булнен тухи далар. Цун чамага хьоаь социалистически яхьс хотбаьнарашца.

КІи-марс чахкбоаьккхача хьинарг кхьаьхьийтарашта ахчан совгІаташ дІалу совхоза директора П. А. Бусеева. Цо дег Тіара дІаьхьала бувш социалистически яхьс хотбаьнараш.

Сайре чакхйоалаш гулбеннарашта доккха концерт оттадир городерча культура отаела агитбригадан совхоза художественни самодеятельностен нисаьца.

КІи-марс йистебалара хетаьл сайре кийчьеш дІаьхьошн дукха кхьаьхьийтар КПСС МагІалбика горюмча кхаьнаьна беча балха отдела заведующе Т. Лабоначеваьа лаккерча партийн делара школа курсанта М. Нацкоевен.

Ада лоа ялхха пІІ. ИоаьгІа баьхьаьха дар кІи-марс чахкбаьккхар дедаеча цу боахамне парте горюмо районера кхыча совхозий партийний секретарашн рабочиомий председателашн хьийца хиннабаларе.

КІи-марс йистебаьнийбоаьле а лаьрІІеннаьнаш совхоза кхаьшкарн хьаттарен бал хаш. Ма-мотта ялат цІендеш, из паччахьалкхенна ДІадохьийташ ба хьатта болх бераш. ХІинлаьсна цар дІадеснад іим бІаь соагІа тоьн кІа. План 500 тоьн йолча. 600 тоьн соагІа ялат паччахьалкхенна дІадала дерхІ совхоза кхаьн лелдерашта.

Ялат чуийца даьннача кхиьнкара ца «ІаьшкІоаьш, цох аргІаьн деш ба цІаьш. Мукъадаьлна лаьтташ оахаьш, шоьларгІа юа культураш дІаьоьш, гуражца дуьна ялатанна кхаьн ниийчеш ба вожаш. ХІаьнзе а дІадоледенад тІедоагІаьна шерарна хьуьчьаьна лаьрІ йоьлара балхаш.

А. БАСИЕВ.

Суртл тІа: кердаеча ялатех яь маьхкин тухи луш аьа кІи-марс чахкбаьккхаьн яьхьа хьалхара моттиг аьккхачу «Кавказ» совхоза комбайнера Ф. Н. Козловскена, юхье латтар ва яьхьа шоьларгІа моттиг аьккха И. М. Еремеев.

Б. ЧИРВИЖЕВА сурт.

ОРБИТАЛЬНИ КОМПЛЕКСА НИКЪ БАРА КЕРДА ЛОАРХІАМЕ ЭТАП: КОСМОСЕ АРА А БАЬННА БОЛХ БАР

ТАССХОАМ

«Салют-6» — «Союз-29» — «Прогресс-2» яхача орбитальне комплекса ойрта тІа тоьлаьй чакхъьаьккхий керда лоарХІаме йилма-технически эксперимент.

Ниъ бара программага хьежжа 1978-ча шера 26-ча июле космонавташ В. В. Коваленоки А. С. Иванченкоан космосе арабаьннаьд.

Космосе ара а баьнна цар де лийхІар станце арахьара оагІонаш тІа дІаийбийьнча Илиан аппаратурна демонтаж елгеш из цхьаьнна даьлъ ъе хуьвьлачо дар. Цу аппаратура гІонца станци космосе хьалъуьрІийнъьча хана деиз 10 бетта чакхъьаькай микрометеоритн хьалдо іомаьдаран космосо тайп-тайпарча матеріаланта ду іотъьсьан таХхаран тІаерзаьй йола эксперементаш.

Космосе арабоаьлийеш цІа болх белгеш массеки этапагІа чакхдаьккхар. Переходи оттеке космонавташа сайфаьдаш тІаийбийхар, цул тІехьаьта оттеса разгерметизаци а яь московски ха 7 сахьат даьлча космосе арабуьлара лаьрІІа лоьх хьийнйлар цар.

Станцера космосе хьаара а баьнна балхаш чакхдаьх делача зоне дІаийсьелар бортинженер Иванченкон. ЛаьрХІа йолча инструментаьца цо кхоачашйар белтаьлъ йола демонтажин операцеш. Иванченкона ноькъостаь а зеиІ дІаи-лаьн кхуьлча боьбдаьта телевизионни камера тІонца станце элементашн бортинженера стаьцеІ арахьа баьнна лаьхта тІа дІаьхоьхаьш хилар кхиьнка командир Ковалевон.

Экипажо станце чуьхьаьккхар микрометеоритна регистрацийра системеш, аппаратеш, оптически а перспективаьш космически аппараташ хьаеча пайдаийбеш йола кхийола конструкцийн материаьлаш а чуйола кассеташ, іІаьхьа ийцца биоплоьмераш чуйолчо кассетай блок. Станце арахьара оагІонаш тІа космонавташа дІаоттийр космически налучшенна регистрацин ара йола аппаратура.

Йоьсоьсе арабаьннача юкъа пар дІаьхьийхар ахчІоргІаьча пайдах йола сийлаьнарашца цар системаьш тохкийтаь; космосе арабаьнта космонавташа де дехарш іомаьдо, хІаьта иштта техникан станце арахьара, оагІонаш. тІа дІаьхьа аьлараш цунах дІатоссаьлараш йола конструктивий элементаш. Орбита Іе доьхьа пайда йийар дІа-хьа кхуьхьача светильникех.

Экипажо космосе арабаьнна ойрта тІехьоаьнна ойтеке герметизаци йоацаш кислоьрдаш а, ІІІІ-ІІІІ-ІІІІ-

КПСС АГРАРНИ ПОЛИТИКА ЧАКХЙОАККХАШ Я

Юрт социалистически мах ъхъа эргалоккара еррнгача этапаша парте дилла а ца де луш лоцинскн нооперативн план. Кагийча, къаьстаьхьаьстача акархой боахамех лаьттача пай мехка юрта бонзкмах Советски Іаьдар латтача шерашка йоцкси, ларха дегІаьна механизированн производство хиннай. В. И. Ленина хьалхе а гуш хиннеха тайпара, производства средствашна общественни доаькье хилара, Іилмаьнни техникаеча ГІаьрабаьнарнг хиннай. Іа латтача коллективаш боахамерча хьаьгаьмо-хиннай ахарчо хьаьрнгальнн ларг мехтте дуьхьнгн сибат а. Хіаьмз цунах дІадахьаьна ГІулакхаьцца я коллективнаьм, общественни ГІулаккхаьца ца ІоІаттІа бесетокхамг хетта, социаьлнаьна идеологиеш, тешаьмг хилар, къаьстаьрнгаьн политическнн хьаьнар лаьхьа хилар.

В. И. Ленина белгалдоаькар, политика - эргаьна сахьоаьг ерриа искусствоа - лаьтт хІора юкъаьГІа латтаьна хьалкаьна латтаьна декхарйг эргалоккаьнаш, по болх бечаьна хьалгІ эргалоккаьш терхьалгІарш. Іу ленинскн принципаьх пайда эш КПСС шиъ экономическн стратегни цун лаьрхІаьстІарча. Цунах дІаьхьа — производства аграрни сфераьа дарьна политикни оттаеш.

ЦК мартоьхча (1965 ш.) Пленум хьаьна ГІоне нарте ГІаьгІерчгаьн еррагІен чакхйоаг юрта боахам хІаьзарча индустриальнн кІайлен тІа оттаьра йоІа дуьхьача хьаьна лаьрхІа программа, юртбоахамца производствена интенсификаци елгг ховдаьг боллаш лаьхьдор программ. ДегІаьхарн дикала факторашкахь кІоаргта лаьтарг торг хилийтаь пай мехка юрта боахама дІаьхьалца шерра тІа бенкеш.

Еррш я цифрал. 1971 шерагара 1977 шерагара хьаьгІ чаьлла йоІча юкъа юрта боахама продукце шерг юкъера ялгаьн боаргм 116 миллиард сомага хьаьхьаь, цуьг хьалхарча ахь шерга 81,4 миллиард сом - хиннаьна. Лаьхбеннаьн хьаьжжаьнарг лиьца технико-экономическн хьокъаьмаш дола машиннн система юкъеиоьалгаьца, колхозашнг совхозашнг электрофикаьца ерриа. ГІоаьГІа лоархІаьн бу хьаьхьалца массе оаГІорчаьхьара химиналн ярь, концентрированнн хьаьжжаьнарг ерриа. Іа ГІаьрабаьнарг ГІоаьГІа ГІаьгІерчгаьн ГІоаьГІа ГІаьгІерчгаьн интенсификаци ярь оагІорчаьхьара, гербицидийн оаьсарнен культурнн бьюорІаьнгга ценеча. Іамаьнгаьн ГІаьгІерчгаьн доаькъаьр ошача препаратийн производство дегІаьнаьлаьра.

Юртбоахама лаьттаьта мехаьрнгн яра дьаьхьа керрг ІоІаьнгга ГІа оаькка оезаьрчаь. Уггаьна юкъаьметтера дегхар — мелиорированнн лаьттаьх пайда эшнта оьлнигара дола тоаьар, цар пІодоррг лаьхьаьнг ярь, уш боахама пайда эцарг дьаьхье кардедаьдара тІехьдуьлІа Іадаьлаьнг.

КПСС ЦК Пленуьм белгалдьаьккар юрта боахама ГІаьгІерчгаьн интенсификаци яра огане кІеанга лоархІаьн боллаш дац юртбоахама техникаьн, минеральнн удобренешн арахецІаьга аьсамдаьхьарца цІхьана цар дикал хоалемоолаьн лаьхьеІІа в. Іулаьн ваьштад аьлча, дуьхьал керда-дочен кердатІечен техника, дуьхьал лаьха дикал йолча удоренешн мера ІалашдІаьн хьаьн йоаГІаьн йоІа эффект кулга.

Боахамаьгта юкъера нооперации, специализации дегІаьхарн кІоарГьлаьра, промышленнаьстІа, торговлени, юртбоахама юкъера бувзаьмнн ГІоагІаьдар дикалца дІаьлаьчеча дола дегІаьнаьлаьца ца ІоІаьгІ. Цунах юрта боахам дегІаьхара керда тенденци гучалара: интенсивни качественнаьн факторийн лоархІаьн лаьхьбенна хІаьзарг.

Парте аграрни политика лоархІаьне эргалоа я пай деношка юрта проблемаьн ІкоаьстаьгІ комплексе ладдеш хилар. Лаьхьа экономически толамашн доаькилга юрта социальнн декхарашн кхоччаьнарг хьаьжа тарду. Доттаьнгн белхашн ду волгохойн совхозашнг болллойн вахара торонашн лаьгІаьнг, ІІІаьнгаьнг-бетонаьн кунрашнг хьаьжа ІоІаьнгга.

1965 шерага нийсдича юрт социально дегІаьнаьлаьра я капитальнн вложеншг 40 миллион сомаг ІІІетІаььлаьнг.

Парте лоархІаьнгГІаьра декхар лерхІ юрта боахама экономина ІІаьхо а тІаьгІерта ладкъаьл, юртбоахама производствена интенсификаци яра новнга дахар, на тІаьгІерта ялаьнарча индустриальнн лаьрна тІа ваьнкар. Из хІаьзарг ЧечаьнгІ-ГІгушгаьнгг КПСС ЦК пользки (1978 ш.) Пленуьм «Юрта боахама хьалхаьна» вай оттаьнгг-тера. ДІаьдаьнгг — ьаьр, шиъ доаькладе-тІа новнькста Л. И. Брежнева. — юрта дегІаьнаьлаьра доаькъаьн массе а оагІорчаьхьара, ларг дегІаьнаьлаьра, мохк продовольственаьра юртбоахама бедалца а тешаьме ІалашдІаьн, лаьр дер ювнгаьнг ладкъаьл хьаьжа Іаьхьаьнгаьнгаьнг, ДІахо дикка дегІаьнаьлаьдеІІа ІаьгаьнгІаьнга ІІІаьдерзаьдаьн хьаьгІаьнгаьнгаьнг. Цунах ца цІаьна эй оагІорчаьхьара дела гороьдеН юртен бахара материальнн культурнн-бытовнн ялаьнг яьдш оагІорчаьхьара дегхар кІоачаьнарг.

Из дегхар ІкоачаьнарГа бода яйнгь — производствена дІахо кІитенсифицаьн. Цунца дуьхьдеІІа кулгда ваьрзаьнг техникаьх, технологеьх, къаьстаьрнгаьн а доал а ХьалхьлаьтІача приемех дикагІен шерагІен пайда эшарг, ерриа материальнн къаьстаьрнгаьн ресурсий кхоьмбар. Вешта аьлча, юртбоахама производствена интенсификаци ярь коммуникационнг лоархІаьне дегІаьнаьр хиннг да ІеІ эффективността дикалца факторех мехулла ІоІаьгІ-ІІІ пайда эшарг а ца.

Экономикне дегІаьнаьра интенсивни тайпа — продукце производство алсамаьхьарца ІоаьлгаьнгІа бола нийсдича. КхаьгІ да по кулгалоккара сакна, иштта ерриагача болллойнгара а дІаьдаьрнгн. Цудухьа дуьнкала эффективность а ца. ДегІаьхарг дикалца факторашн (керда техника, хьалха лаьтта технологи, квалификациоьнни кадраш, къаьстаьнни доькдаьгІ) ІІІаьнгаьрда тІа ваьштІехьдаькхарг) хьалхьеш производство эффективность лаьхьара ІІоаьрта ерриа стиль хурц, дуьхьал цудухьа цІаьхьа а белгалдьаьккар. ІІІенумо юртбоахама производствена интенсификаци ярь хІаьнарча этапе дусаш да парте аграрни политика керттера лостам болаш.

Юртбоахама производство, цунна интенсификаци елга ГІоагІІа дегІаьдаьлаьра тІедерзаьдаьна ГІулакхий спецификаьн. Цунах ІІІаьнгаьнг ІІІаьнгаьнг ІІІаьнгаьнг

КПСС ЦК ИЮЛЬСКИ ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ—ВАХАРЕ

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ АЛСАМЙОАХАРГЙОЛА НАЬКЪАШ

ЦІОАГІІА кьашт хинна Іомаю кхаинарчен фермашарчен къаьхьегиотоп КПСС ЦК ИЮЛЬСКИ Пленума материаллан, «Юрта боахам дІехо дегІаьоалбаьра хьаьчьхьара» соцан. Цу лоарХІамера поліитикан документаш ТІа ма-барг техна хьаьчьхьаг юртобоахама производствена ешаьрчаьнна ешаьрчаьнна, на даьна дІехо дегІаьоалдергдола лоарг кхочамаш хьаргчаьвьлад.

Ше доклад ешаьрчаьнна ЛІ. М. Брежнева аьнгал: «Хьай юрта боахама хьалхашка оттадаь хинна кертера дехар — цу дерриг доакъош масса оагІорхьара, эрий хІаьнна дегІаьоалдедеш, ешаьрчаьнна лаьчь цаг производствена хьалхьа ахара боарам дІахо динна ешаьрберойла ГІулакх ваьшІіеька а даьхка, мохк кхачанкеш юртобоахама бедиІаьн чешшаме Іалашбеннга».

Хила ма-дагІаьрна Іаьна ю. ухх ТІехьаьрча хаза залхьа хьал-торо лакхьлар бальан долаш хьаьбай продукташ дукхагІа ІІаьхкаш кІалар. Цунна дузаделла вайсдеанад цхьа хІамаг: дукъ, шура, кхьаьла продукташ динна дукхагІа йоахкаьнчьа а, тІа-ТІа дукхагІа хьаьт кхьаьш бола продукташ хьаьбай боахам дегІаьбара хІоачам болнан Іалашъолал. Масала, 1959 — 1965 шерашка 23,6 эзар тонн доакхоаш хинна дукъ 32,5 эзар тоннага кхочаш дукхагІа хІлар 1977 — 1977 шерашка, шура а кинна ТІа 152,5 эзар тоннагара 216,1 эзар тоннага кхочаш, фуам 709,4 миллионга кхочаш е 123 процент, тІа—1,5-зза. Общественни доакхан дийІад, цар продуктивность лаьхьаьнай.

Вахара боарам лоарХІамера хьоьмкамг ІІаьІ ба бала ча кхаьа хІара сага сих лоарХІаш кІочан продукташ гар. Ма хьоькъан республике ІІаькбеннабаІе а, мехкарен юкъара ГІоаьрчаьнна ТІехьадерсад вай цу ГІулакх.

Цудухьа доакхан дебадарца цхьана ма-могта сихагІа айІкиза яр-ІІаьІ доакхаш кІалар тІаьрца оаьхьарІІа масса тайнаг продукташ, хьайбай боахам ІІеладаьрца, цар мощностош шер а ешаьрца, шуре лакхара промышленин технологе кІеьлдаьна а ІІоьлаьш, ІІаьнструкция яра.

1977 шера шурий кинненашна ІІоьмкаш хинна шурий уДельни мер 12 проценташ ю. ТІаьра 1960 шерала ешаьрца ю хьоькъан 25 проценташ дІаихоачарца. Реконструкция ІІьна 17 фермеш 14800 етт ІІаьрца 1980 шера.

Шура ІІоьаьхІа промышленин лаьрда тІа оттадеш хІаьрго хьайбай фу сихха ІІоьмкаш дерг дагІоаьчьа кхочаьву. Цунна дузаделла боккхача доарХІамо ба селекционно-племенной болх. Промышленин тайнарча фермашкан хьайбаьш ІІеладеча комплексашкан органиш ТІоаьгІа йоьсаьнна, ДІа-ІІоьа дувьлча лазарашца, ІІоьаьнна, республике колхозашкан совхозашкан йиш хуьйнт хьайбай продукци дукхагІа хІоьн ю ноьхкарга ІІаьбобоа мах лоьІІаьІ.

МоллагІа а хьайбай продукци йоахкаьнна ешаьрца хьалхарча аргІаьнна доакхаш ков тІаьра салхазаргаьнна тайнаг тайнарца дІакачен доакхаьнна ІІаьлаьнда хІлаьрца, рацконе белоХ хІлаьрга хьаьжка хуьл. Массанена а ІІоьмкаш да, белоХ ба тоьаг бальан долаш доакхаьрца дукха ІІаьдукхгІа. МоллагІа а дийна оранишкан хьалдоаттаьр белоХ а.

Доахкан дичача доакхаьнна кхоабІІна Іалашдарца дегІа латача протеина 100 грамм хІаьа ешаьрца оагІорхьара, кІаьІІа, хІаьІа ков ІІаьрча салхазаргаьнна — 120 грамм. 1977 шера кийчьаьчьа доакхаьрий 1 единицина 70 грамм мара белоХ ешаьрца. Ца тоьаьш ІІоьа протеин, кІаьтадеш ма-дагІаьрца, доакхаьр дукхагІа ІІаьрца. ІІа мегиотеешн а.

Доакхаьрца ца тоьаьш ІІоьа белоХ бобоин ІІьлаьгІрай: горохх, люцерна, соя — чотах ІІоьчачьне еза.

Доахкан дичача доакхаьрца ю Іалашдеш хилар сенца кІеьтадеш деза ешаьрца, ешаьрца хьалхьа ца кІеьтадеш дезаь, доакхаьрца кулькулаьрчаьнна ІІаьрчаьнна, ІІаьрчен доакхаьр Іалашдеш ю ваьшІіеьдьаьхка хилаьрцен. Сиоьса Дийнйачча хьаьжІІий кокъера хулуьнна ІІаьо гектаьра хІара 96 — 120 центкер хул. Цунна Дийнйачча дукхача шеташца ІІаьолачча сайдий хІаьжІІий парца. Денен бийсаннен тІедеттаьлу доаьл кІеьнна хилар бальан долаш 10 — 12 буьт ІІеьхьаьнна. Доакхаьрий кулькулаьрчаьнна ІІаьо хьоьстаьр ІІадуьчьа ІІаьлтаьеш 40 процентера кІаьччаьна. ца ІІаьаьІІа кхаьметтел мзаш ІІаьдера структура ІІаьта хІаьча а, доакхаьрца кІаьчаьрца ІІаьо кулькулаьрца а кхочаьчьа ца еш юс.

Х ЬАЙБАЙ боахаьн эффективность доаькъара ресурсех ІІайда дичагІа эзарех тІаьІІа а дукхагІча дешьне. ТІаьГІаьртташ ІІаьхьаьнна ІІаьтта деккаьр кхочаьнна ТІедеррадаьн вІаьнтІехьаьнна бесш доакхаьрашкан кІийдара болх, дегІаьх дичагІа латарйдочча тайнарца кийчде деза уьш, доакхаьрашкан кийчдеча цехаьна ІІоьхьаьнна ІІоьхьаьнна, ІІоьхьаьнна ІІоьхьаьнна ІІоьхьаьнна

Спортан лохьбаг

АПН корреспондентаца хоамаш ду

НОРВЕЖЦАШХАРА «ДЕМОКРАТИ»

«Улица тіа аравала лаьхьаг со, хіара сиена бийнача сайта хьежаш дитта кучашбаг гіаран интер кхер. Массеказза ...йиттай сонз цар. Цкъа мотошиз тіаттоя гіайтайв». Из дийнад дукха хоношца «Федералдисненнен» ялха газета корреспондента Исабель Галетоса Чиларча эмигранта.

Хіаьта ер я цкъаьхіа Чилера кхар — Химена Родригес. Шій мехка хьаьхьаргі хиннаг Химена, эдьел долаш а ялаг дог лаьдда я. хуттрогіаш дерзаргіа хетам ...ш. «Ворд! бутт ба'са берашца ґіаьіра эра ца доаьл. Ялх ду хьаьнчча ґойаьна ґіаьіаьна ґіаьрзашаш кхоьна хоттадаьлаг. Хіаьта дина хіама хоаш ноаьнца ялхьаьн чилийсин йиіаьта хіама хоаьйаца йоьна аппарат тоьхьаьлаг». — йоаг. Хименес ґіоагіта хала а хеташ.

Кхьча мехашцара бахьхьча болхьоцца ухьаза рестоситес цаьсам хіаьр хьхоьхіаш доаьла цу тайнара хоьмаш кіоагіа арадуьлаш чоьрвеьсиз. Гаветаш ґіа. 75500 иммигрант ма мехка. Цар норвежцашца телаш йоьна малогаш тел. амма норвежцарийраш саина боьхьоьнаш. Предприятеьна дискриминацин ю парча оттара лелаґіа-квалификацин эпаьрта алаьнн кіоагіаґіа дарг марра болх лаьд. Уж маьхьаг ґіаьрзашца ґіаьрзашца. Цу ґіаьрзашца ґіаьрзашца ґіаьрзашца